

INTERVJU

KAD SE UPALI CRVENO SVJETLO, SVE ŠTO ME TIŠTI MORA STATI

Nakon veselog književnog susreta s učenicima naše škole Tomislav Baran, Šibenčanin sa zagrebačkom adresom, pisac knjiga za djecu, autor uglazbljenih pjesama, spiker i voditelj na HRT-u i Hrvatskom radiju, pristao je na intervju s učenicima Novinarsko-fimske skupine.

Proučavajući vašu biografiju, uočili smo da ste svestrana osoba. Spiker ste i voditelj na televiziji i radiju, autor ste raznih priloga na televizijskim emisijama, autor ste stihova pjesma koje su izvođene na glazbenim festivalima, edukator ste u govornim radionicama, pisac ste knjiga za djecu... U čemu od navedenog najviše uživete?

U svemu, jer sve je to ustvari povezano, iz svakog posla nastajao je novi posao. Sve je počelo od glume u šibenskom kazalištu, a još prije toga je počelo vođenje priredba u školi. Sve je vodilo jedno k drugome, samo je išlo k nekoj višoj stepenici. Nakon fakulteta, kad sam počeo raditi na televiziji i na radiju, radio sam sve što je jedan spiker mogao raditi. Dosegnuo sam najviši stupanj i nije više bilo spikerskih poslova koji bi mi bili zanimljivi, i onda sam krenuo u kreativni rad. U kreativne poslove me navela životna situacija da sam počeo pisati kad sam postao otac. Kad sam djetetu pričao priče koje sam sam izmislio, igrom slučaja postao sam pisac.

Kako se uspijevate baviti svime time?

Dosta toga radim i na poslu, za maštu i stvaranje ideja ne trebam radno mjesto. Nekad mi neka ideja padne na pamet i u autu, dok čekam na semaforu. Uvijek imam papir kraj sebe kako bih mogao to zapisati.

Što radite kad ne radite? Ima li nešto što radite kao hobi, a voljeli biste to pretvoriti u posao?

Već jesam pretvorio mnoge svoje hobije u posao od kojega i živim i dobivam i novac i plaću. Nažalost, volio bih da se mogu baviti sportom, ali nisam sportski tip i nemam vremena za nekakve sportske aktivnosti. Međutim, čim uhvatim vremena odem u kazalište ili kino. Sad sam nedavno bio u kazalištu, u Zagrebu, u Gavelli. Gledao sam opet naše šibenske glumce, šibensku predstavu *Kako je počeo rat na mom otoku*.

Imate li fleksibilno radno vrijeme ili imate baš određeno kad ćete pisati?

Nije mi određeno. Svaki dan mi je drugačiji. Nikad ne znam što ću raditi dva tjedna unaprijed, već samo tjedan dana. Sad ne znam kakav će mi biti idući tjedan, petkom dobijem raspored za sljedeći tjedan. To, za ljude koji imaju normalno radno vrijeme, može izgledati čupavo i nesređeno, ali meni odgovara da ne moram robovati nekakvim radnim vremenima, na primjer od 7 do 15 sati. To ne bih mogao.

Čitajući intervju koji ste dali za Šibenski portal prije četiri godine, jasno je da se vaš talent za pisanje, glumu i govorništvo rano uočavao. Koga biste, osim Peru Mioča, kojega spominjete u tom intervju, istaknuli kao osobu koja je utjecala na to da postane to što ste danas?

Ne znam, nikoga poimence. Svi su ljudi, neki učitelji u osnovnoj školi i neki profesori u srednjoj školi, složili svoj dio mozaika u to u što sam se ja poslije formirao. Nisam imao osobu koja mi je bila uzor i za koju sam govorio: „E, ja želim biti kao on“, jer sam više aktivnosti spojio u jednu.

Kao školarac koji ste predmet najviše voljeli?

Pa evo, sjećam se ovoga čega se sada bavim, hrvatski jezik mi je bio drag. Tu sam se znao izraziti i stvarati.

Moram priznati da sam se iznenadila kada sam pronašla podatak da ste napisali tekst redovničke himne *Hvala redovnika* koju je otpjevao Redovnički band aid. Kako ste se našli u tom projektu i što vas motiviralo za takvo što?

Te se godine slavila Godina posvećenog života koju je proglasio papa Franjo i onda su me čelni ljudi iz Redovničke konferencije, znajući da pišem, zamolili da napišem himnu za redovnike. Bilo mi je to malo čudno kako ću ja kao laik pisati himnu o redovnicima. Poznajem dosta redovnika, dragi su mi ljudi i s dosta njih sam prijatelj, i stvarno su to posebni ljudi pa me je malo bilo strah. Onda sam rekao sam sebi: “Hajde idem probati”. Sjeo sam i napisao tekst u jednom dahu. Oni su bili jako zadovoljni i rekli su da su se stvarno pronašli u tim stihovima te da imaju osjećaj kao da ih je pisao jedan od njih koji živi redovnički život. Nakon toga uslijedila je još jedna suradnja ovdje u Šibeniku. Napisao sam još jednu pjesmu za njih, *Andel Gospodnji se moli*, na dalmatinskom dijalektu, na ikavici. To je duhovna klapska pjesma koju je otpjevalo njih sedmero. Dakle, od njih 102 iz Redovničkog Band Aida, sedmero je otpjevalo tu pjesmu, a klapa se zvala Redovnička klapa *Laus* i snimali smo spot na Krapnju, u đardinu Gospe Vanka Grada i na još nekim lokacijama. Pogledate li spot na YouTubeu, vidjet ćete šibenske lipote uz tu lijepu pjesmu.

Dalaminac ste koji piše na kajkavskom. Je li vam to neobično?

Ne, niti najmanje. Imam smisla za jezik, živim među kajkavcima već 30 godina. Već pet puta sam bio na festivalu Kajkavske popevke u Krapini, a jedne godine sam bio i na Zagrebfestu. Kvartet *Gubec* je otpjevao moju pjesmu i dobio nagradu publike. Miro Ungar je isto pjevao moju pjesmu. A kako se kaže, „nitko nije prorok u svom selu“, tako moram reći da imam ja tekstova i na ikavici, ali još nijedan nije uglazbljen. No, nisam se ni trudio previše, jer mi to nije primarno što radim. To mi je više hobi kojemu sam počeo posvećivati više pažnje.

Zanimljiva je i činjenica i da ste snimili zvučni zapis *Šibenske molitve* na koju smo mi Šibenčani itekako ponosni. Volite li raditi na projektima koji su na neki način vezani uz vaš rodni grad?

Jako! Još pogotovo kako starim i radim poslove u kojima dođe do izražaja taj moj iskon, iako mi bilo jako teško snimati Šibensku molitvu jer ne postoji nigdje zapis naglasaka. Onda sam ja nekako po svom sluhu, budući da sam i fonetičar pa znam naglaske, pokušao pretpostaviti kako su moji sugrađani iz 14. stoljeća govorili. Uz to što sam „glas“ Šibenske molitve, u zadnjih nekoliko godina posložilo mi se da samo postao „glas“ nekoliko čudnih i nespojivih projekata. Na primjer, ja sam glas Microsofta za Hrvatsku (TTS) pa kad utipkate bilo koju rečenicu ili tekst i prevedete na hrvatski, čut ćete moj glas. Snimio sam i vodič kroz zagrebački Zoološki vrt. Snimao sam dosta i vodiče kroz muzeje (npr. Muzej Apoksonema u Malom Lošinj, rodna kuća Nikole Tesle u Smiljanu). Dosta snimam i udžbenike i knjige za slijepe.

Nedostaje li vam Šibenik? Biste li Zagreb mijenjali za Šibenik?

Nedostaje mi, ali zbog posla sad mi to ne pada na pamet, iako znam da ću se jednoga dana vratiti.

S obzirom da se bavite naglascima u hrvatskom jeziku, a mi to sada učimo, biste li nam mogli reći koju riječ Hrvati najčešće krivo izgovaraju?

Ovisi od regije do regije. Ja mogu reći za nas, Šibenčane da smo dosta korektni u naglašavanju sloga, ali imamo druge stvari u kojima griješimo u govornoj estetici, npr. gutanje glasova, izbacivanje vokala, rastezanje... Što se tiče samog naglasaka, Šibenčani dosta dobro naglasno stoje. S druge strane Zagrepčani, ljudi iz sjeverozapadne Hrvatske i Istre rade greške poput stavljanja naglasaka na zadnje slogove.

Kada snimate neki televizijski prilog, imate li tremu?

Ne, nemam. To me raduje! Nekad sam možda umoran, nekad mi je neki tekst možda dosadan. Pazite, ja 25 godina čitam, svakakvih tekstova je prošlo kroz ova usta i kroz ovu glavu. I korisnih i manje korisnih, i lijepih i manje lijepih. Nikad nisam imao tremu, trema nije dobra, kad bih imao tremu, obolio bih. Ako 25 godina radiš posao gdje imaš tremu ili ga moraš voljeti, ili ga trebaš mijenjati, ako imaš mogućnost. To nije lagan posao, jer kad se upali crveno svjetlo, kada se čuje onaj "biiip" u studiju, sve što me tišti i mori mora stati. Ako mi se kašlje, mora stati; ako mi se štuca, mora stati. Vidite da ja uvijek sa sobom nosim vodu. Mi deremo glasnice te su one osjetljivije nego vama koji se ne bavite tim poslom. Učiteljima također jesu, posebice na početku godine ako govore u velikoj skupini djece. Meni ne stradavaju noge kao prodavačicama, ili neki drugi dijelovi tijela, ali zna stradati grlo te ga zato zaista moram čuvati. Mi čitamo i bolesni, ali kada se upali crveno svjetlo to se treba reducirati. Ako baš dođe to kašlja, imamo jedan „botunčić“ za iskašljavanje i kad stisneš to, onda si isključen. Još veći problem je smijeh, njega se najviše bojimo, kad te uhvati nekontrolirani smijeh što s razlogom, što bez razloga - tu nema pomoći. Za kašalj ima pomoći, ali za smijeh nema. Ako je u pola rečenice, staneš na prvi zarez. I bolesni radimo. Nema treme, ali ima stresa.

Tko su vam književni uzori?

Sve je počelo s Elom Peroci i njezinom knjigom *Djeco, laku noć*. To je bila prva knjiga koju sam pročitao. Malo čitam sebi za dušu, to je ono „kod postolara najgore cipele“, ali čitam sve i svašta.

Koliko ste knjiga dosada napisali?

Napisao sam četiri knjige i još ih je otprilike toliko u pripremi. Sad planiramo *Opaljene priče*, točnije ljetne dogodovštine. Do sada su izašle *Zimske priče*, *Šumaste priče* i *Radosne priče* (biblijske, inspirirane Novim zavjetom). U pripremi su mi *Čudesne priče* iz Starog zavjeta, imam ih dosta „na lageru“. Pišem jednu po jednu knjigu. Planiram još *Pripritoljenu knjigu* o životinjama koje žive u velegradu, u zoološkom vrtu. Imam ja dosta ideja u glavi, ali nemam vremena sjesti pa napisati.

Pišete knjige za djecu. Imate li afiniteta početi pisati i djela za odrasle?

Ne znam, nisam razmišljao o tome. Kako je ovo pisanje i počelo potaknuto mojim pričama o vlastitom djetetu, onda su me neki zezali da ću pisati kako mi dijete bude odrastalo. Sada je ona već tinejdžerica od 16 godina, pa bih valjda trebao pisati o tinejdžerskoj problematici. Ne znam

bih li mogao sada pisati neke jako ozbiljne stvari, za odrasle. Za neke teške teme ipak treba imati malo vremena, mira i prostora, ali ja uz sav posao koji imam i ove druge okolne poslove nemam baš dosta vremena. Pisao sam scenarije za televizijske emisije i pišem scenarije za nekakve događaje, manifestacije i slično. Uglavnom, uvijek pišem, a za neki ozbiljniji roman ipak bi trebalo izdvojiti malo više vremena.

Špiro Grgas-Bile (7. a), Nika Puljić (7. a) i Marija Gabrilo (7. b), članovi Novinarsko-filmske skupine